

повишението е заличено. През следващите години намалението продължава.

В градовете след достигане на минимална стойност през 1997 г. от 0.06 трети деца средно на една жена равнището почти не се променя до 2008 година. Явно трудно може да настъпи промяна в ценностната система на жените в градовете и те да се решат да родят трето дете.

Аналогична е ситуацията с третото дете и в селата. Понижението там продължава до 1997 г. и настъпва стабилизиране на равнище 0.13 - 0.14 деца. Няма никакви признаци за компенсация и нагласи за промяна на отношението към третото дете и в селата.

Загубите през целия период в размера на тоталния коефициент за трето дете са 0.14 деца общо за страната, 0.05 - за градовете, и 0.17 - за селата. Очевидно това са загуби, които няма да бъдат възстановени, и обществото ни трябва да преосмисли своята демографска политика, отношението към репродуктивното поведение и политиката на подготовка и използване на наличните и бъдещите трудови ресурси.

Заклучение

На основата на проведеното изследване могат да се направят следните изводи относно състоянието и динамиката на плодовитостта на жените в Р България:

1. Налице е трайна тенденция на намаление на равнището на плодовитост на жените в нашата страна през период с продължителност над сто години.

2. За шестдесетгодишния период от 1948 до 2008 г. размерът на общия тотален коефициент е намалял над два пъти. На основата на стойностите на тоталния коефициент могат да се обособят два подпериода - първи, от 1948 до 1997 г., и втори - от 1997 до 2008 година. През първия подпериод се проявява тенденция на трайно понижение на равнището на плодовитост, за да се достигне стойност от 1.09 деца през 1997 година. В рамките на този подпериод има години, през които плодовитостта се повишава. Такива са 1950, 1955 (почти незабележимо) и периодът от 1965 до 1975 г. (времето на действие на Указ за насърчаване на раждаемостта, обн., ДВ, бр. 15 от 23.02.1968 г.). През годините на втория подпериод стойността на тоталния коефициент непрекъснато нараства.

3. Има основания да се допусне, че социално-икономическите, политическите и културните промени, започнали през 1990 г., са съдействали за достигане на минималната стойност на тоталния коефициент през 1997 г., която без тях не би се реализирала.

4. Състоянието и динамиката на равнището на плодовитост в градовете на нашата страна може да се характеризира като „умерено песимистична”. Позитивните промени след 1997 г. са свързани с раждането на първо и второ дете, но те са с много малък размер. При третото дете нещата отдавна са предопределени - установява се трайна стабилизация на много ниско равнище.

5. Жените в селата по-бързо са реагирали на промените в социално-икономическата и политическата си-